

Fatální příhoda strojvůdce Příhody

Hledání pravdy o opěvované železniční katastrofě

Karel Tampier

*Příhoda, byl strojvůdce jistý,
Příhoda, ten znal tunely,
Příhoda, byl strojvůdce jistý,
pod mašinou mu koleje duněly.*

Tak otextovali V+W americkou písničku, tak ji po návratu z Ameriky Werich nazpíval, tak ji mnozí známe. Někteří znají i původní americký originál **The Ballad of Casey Jones**, jenž vytvořil v roce 1909 Eddie Newton na text pánu Saunderse a Seiberta. Strojvůdce se v české verzi jmenuje **Příhoda** hlavně kvůli závěrečné pointě: vdova Příhodová se totiž znovu vdá, a to opět za železničáře (pracovní zařazení neuvedeno) a náš milý národní umělec může zapět „*Příroda, ta se umí ozvat! Příroda a její hlas / Příroda, ta se umí ozvat / a těžko ji odolat, když přijde čas*“.

Příhoda – příroda. Krásně zvukomalebné, frustrace z neštěstí je přemazána optimistickou poezií.

V americkém i českém textu je opěvován strojvůdce-hrdina, který žene expres až na doraz, aby dovezl včas poštu. Pak se v obou případech ze zatáčky vyřítí v protisměru osobní vlak; český topič vyzve strojvedoucího, aby vyskočil, ten to odmítne (asi si neuvědomil, že není kapitánem lodi), americký topič vyskočí na Jonesův rozkaz. V jedné novější verzi spolu ještě chvíli diskutují tak, jak to známe z hollywoodských filmů: zastaví se čas, okolní vřava ztichne a hrdinové se vykecávají.

Jak to asi bylo doopravdy? Při našem pobytu v Nashvillu a okolí jsme měli možnost zajet i do města **Jackson**, kde skutečný Jones bydlel před svou smrtí. I spatřili jsme **Casey Jones Village**, tedy umělou ves, atrakci pro turisty.

Viděli jsme, jak se efektivně dělá turistický ruch. Jonesův domek je předěláný na muzeum, najde se v něm i pohřební vůz, v němž padlého hrdinu údajně vezli na krchov. Vedle stojí lokomotiva, stejná jako ta Jonesova. Nebo snad opravená ta originální? I to je možné, jak ukážu dále.

(Dojmy z Jacksonu jsem zachytil v reportáži na stránce http://www.klaskova.cz/usa2011/usa_20.php)

V muzeu jsem tenkrát pochopil, že žádný text písně neodpovídá skutečné události, a to v docela podstatných faktech. A nyní, při psaní tohoto článku, jsem trochu zagoogloval a ještě ledaco dalšího zjistil. Nabízím malý souhrn:

1. Náš hrdina se jmenoval **John Luther Jones** (*1863), Casey je přezdívka podle místa jeho pobytu v dětství - **Cayce, Kentucky** (pravopisem se neznepokojíme).
2. Udělal kariéru na železnici, byl známý jako zběsilý mašinfíra, honil lokomotivu prý i stovkou! Ovšem v **mílích za hodinu**, vážení. To je **160,9 km/hod.** A to v roce 1900! To je hodně; České dráhy teprve nyní, v roce 2017, opatrně začínají atakovat tuto rychlost.

3. Lokomotivě přezdívali „Dělová koule“ a zvuk její píšťaly všichni znali. Americké píšťaly bývají vícehlasé, je to spíš svazek píšťal. V muzeu to lze vidět (viz obrázek vpravo).
4. Jones vodil rychlíky z Memphisu do města Canton v Mississippi na trati Chicago – New Orleans.

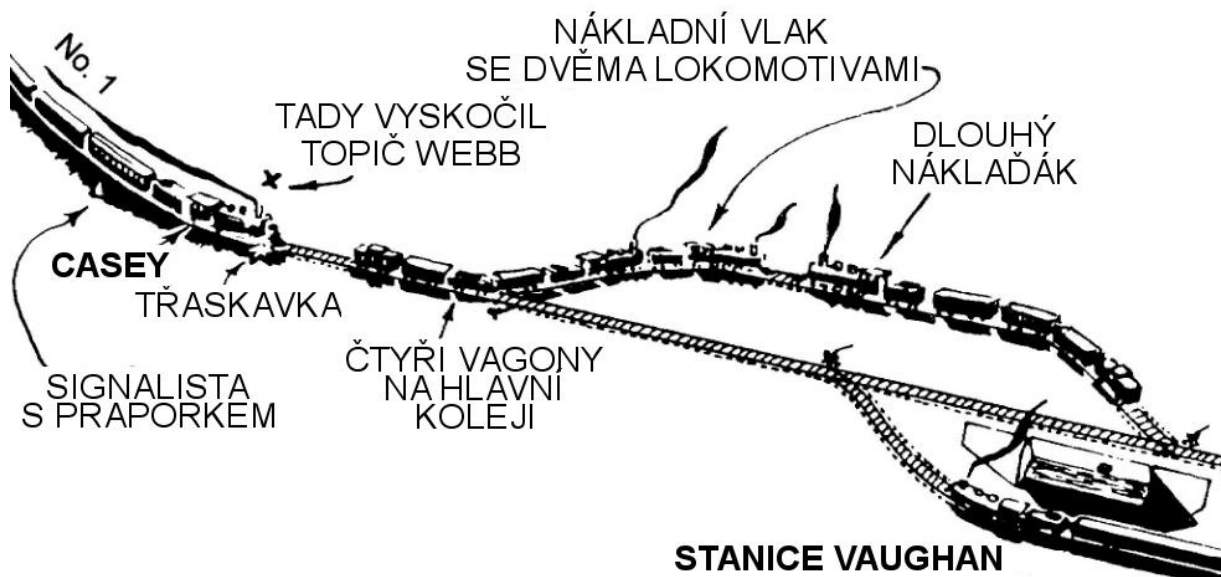

5. Večer před 30. dubnem 1900 měl za sebou jízdu do Memphisu. Tam zjistil, že strojvedoucí nočního expresu č.1 onemocněl; i vzal směnu za něj. Jeho topič **Sam Webb** jel s ním. Měli zpoždění více než hodinu a půl. Hnal to tedy stovkou (v mílích).
6. Ráno těsně před čtvrtou měli projet stanici **Vaughan** v Mississippi. Tam se ovšem právě odehrávalo šílené posunování. Na

jedné vedlejší koleji stál v protisměru osobní vlak. Do stanice ale předtím vjely dva nákladní vlaky, každý z jedné strany na druhou vedlejší kolej. Nevešly se tam, třetí kolej tam nebyla. Aby mohl osobák vjet do stanice,

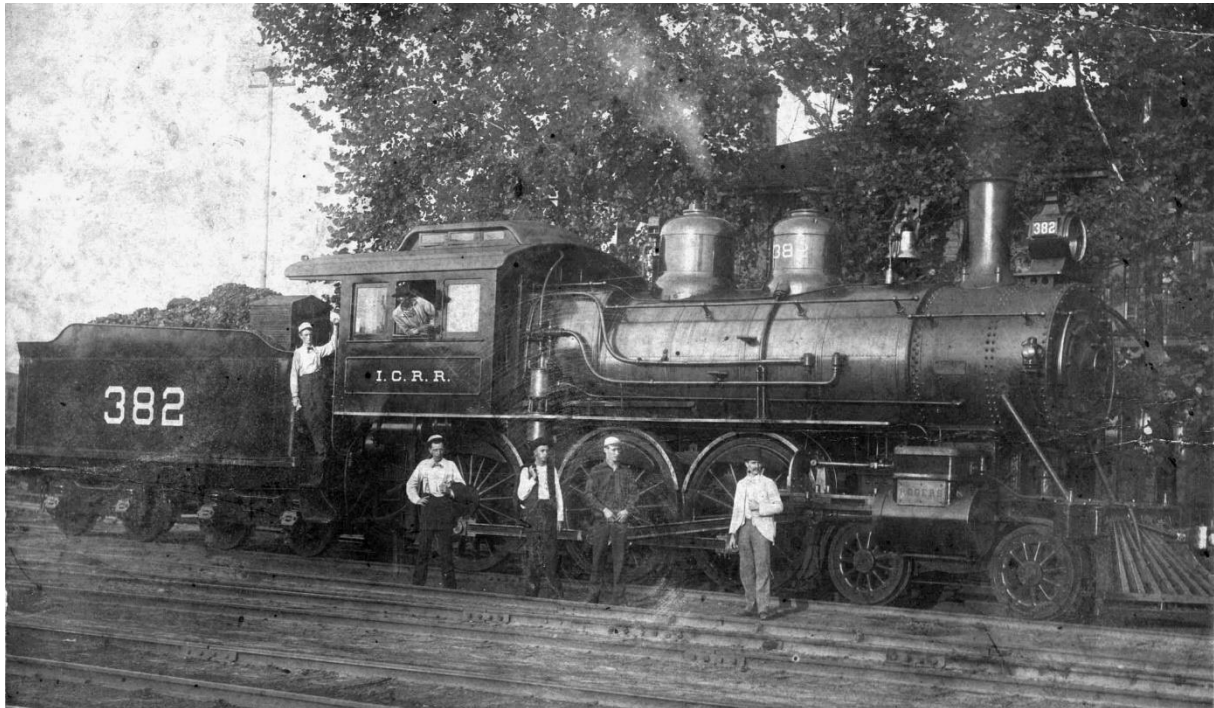
museli nechat čtyři vagóny jednoho nákladáku čouhat přes výhybku na hlavní kolej, vstříc expresu č. 1. Měli v úmyslu zastavit Caseyho Jonese v rozletu, popojet s nákladáky tak, aby mohl vjet do stanice a pak zas couvnout zpátky, aby mohl vyjet dál. Podle jízdního řádu tam expres č.1 ovšem zastavovat neměl.

7. Dva signalisté vyrazili s červeným a bílým praporem na trať, na koleje před stanicí položili třaskavky, které bouchnou, když na ně mašina najede.
8. Unavený strojvedoucí jel zhurta. Z kabiny, zvláště v noci, není moc dobrý výhled. V zatáčce před stanicí ho topič upozornil na chlápka s praporem, Jones to prý ignoroval. Když třaskavky třaskly, chytil do jedné ruky páku brzdy, do druhé ovládání píšťaly a vyzval topiče k opuštění paluby. Týž vyskočil a přežil. Při výslechu vypověděl, že na začátku brzdění jeli 75 mph, při jeho výskoku 50 mph. No, rád bych věděl, jak to mohl přežít.

9. Casey se držel pák až do hořkého konce. Zlí jazykové tvrdí, že se tam zamotal a nemohl vyskočit.

Není tedy pravda, že se srazily dvě lokomotivy čelně, jak se zpívá v písni. Jonesova lokomotiva jen rozmaširovala malý služební vůz, který bývá vždy na konci amerického vlaku. Ty vozíky jsme viděli v řadě westernů; jeden mají v Casey Jones Village na sloupu jako poutač. A asi to nebyla až taková rána, protože lokomotivu opravili (viz foto) a nikde se nepíše o dalších mrtvolách a těžce raněných.

Výsledek nehody podle protokolu:

Celková škoda \$3 323.75

Vyplaceno odškodné:

- **Topič – zhmožděniny po výskoku - \$5.00**
- **Poslíček – mírné zranění - \$10.00**
- **2 poštovní úředníci – úlek, šok - \$1.00 každému**

Jo, tehdy byl dolar ještě hodně tvrdá měna!

Vdova nedostala nic; podle výsledku šetření nehodu zavinil Jones, protože ignoroval signál k zastavení vlaku (tu fangli) a neuposlechl varování nadřízeného, který ho asi šest dní před havárií upozorňoval na nutnost dodržování předpisů, zvláště za horší viditelnosti. Takže není pravda, že Casey Jones byl hrdina. Byl to nezodpovědný frajer.

ALE Z FRAJERŮ DĚLAJÍ DĚJINY ČASTO HRDINY, ŽE?

Písničku si můžete poslechnout na YouTube:

- Tradiční pojetí - Allan Hirsch: <https://www.youtube.com/watch?v=w8qTKyb0EcY>
- Modernější - Johnny Cash: <https://www.youtube.com/watch?v=qd0EmkQUGqY>
- Jan Werich: <https://www.youtube.com/watch?v=LhdYa6O7Wms>